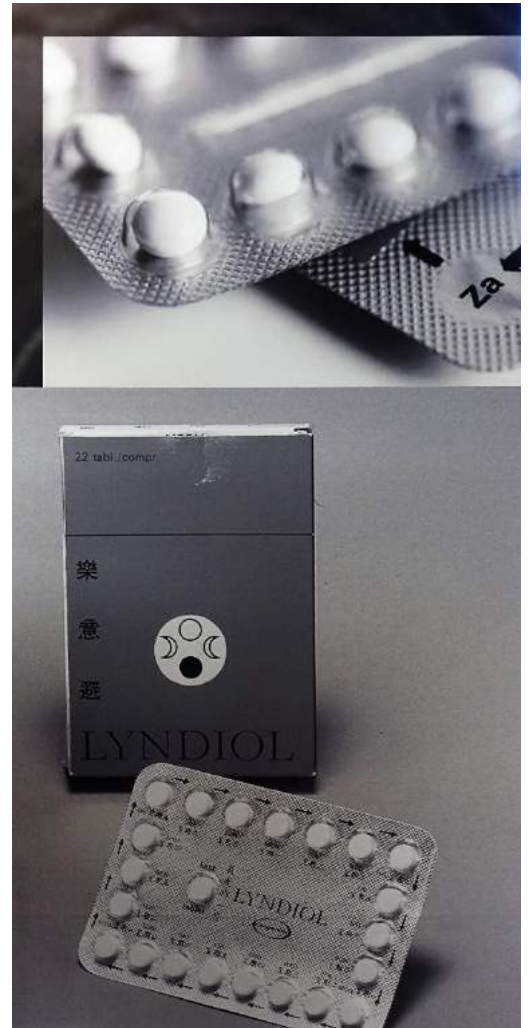

De pil van Oss!

Enkele foto's van de tentoonstelling 'De pil van Oss!' in het Museum Jan Cunen te Oss, die in de tweede helft van 2017 wordt gehouden. Naast de maatschappelijke discussie wordt informatie over de 'De bedenkers' en 'De makers' van Lyndiol gepresenteerd. Onder de bedenkers van de pil worden de Amerikaan Gregroy Pincus, de Belg Ferdinand Peeters en de Organon medewerkers Max de Winter en Johannes van der Vies met name genoemd. Lyndiol 2.5 werd in 1962 door Organon op de markt gebracht.

De bedenkers

Als uitvinder van de pil wordt meestal de Amerikaan Gregory Pincus genoemd, die sinds 1951 onderzoek deed naar geboortebeperving, samen met vrouwenarts John Rock. Het was de Amerikaanse activiste Margaret Sanger die Pincus hier in 1950 toe had aangezet. Als verpleegster kende zij de gevaren van illegale abortussen, de armoede in grote gezinnen. Ze vond het belangrijk dat de vrouw zelf kon beschikken over haar eigen lichaam en seksualiteit en dat de vrouw de vrijheid had om zelf te kiezen voor het moederschap. Sanger kwam met het idee voor een anticonceptiepil. Zij werd hierin gesteund door de gefortuneerde Katharine Dexter McCormick, die op haar beurt Pincus pioniersonderzoek financierde. Sanger en McCormick waren ervan overtuigd dat geboorteregulatie en gezinsplanning vrouwen meer rechten zouden geven waardoor hun leven zou verbeteren. Hun ideeën en financiële support zijn uiteindelijk van onschatbare waarde geweest voor de ontwikkeling van de pil, en daarmee van het zelfbeschikkingsrecht van de vrouw.

Pincus deed zijn belangrijkste ontdekkingen rond 1960 toen hij de relatie tussen hormonen (lichaamseigen chemische stoffen die via de bloedstroom de activiteiten en groei van diverse lichaamsdelen stimuleren of reguleren) en veelvoorkomende ziekten bestudeerde. Hij voelde zich sterk betrokken bij het lot van arme vrouwen die vele zwangerschappen moesten verduren. Hij was vastbesloten een verantwoord anticon-

ceptiemiddel te ontwikkelen. Dat ging niet meteen goed: vanwege de vele bijwerkingen was zijn pil maar beperkt inzetbaar.

Ook in Europa was het onderzoek op het gebied van hormonale geneesmiddelen op gang gekomen. Ferdinand Peeters, een Belgische gynaecoloog en wetenschapper, geldt als de vinder van de juiste concentraties van de anticonceptiepil. Na eindeloze experimenten wist hij zijn pillen het juiste evenwicht te geven tussen de twee actieve hormonen (progestageen en oestrogeen) en ze zo te vrijwaren van bijwerkingen. Ook Ferdinand Peeters werd gemotiveerd door mededogen met het lot van doorlopend zwangere vrouwen in zijn praktijk.

In Nederland werd de geboren Nijmegenaar Max de Winter jarenlang beschouwd als 'de uitvinder van de pil', maar hij was eerder één van de wetenschappers die voor het Osse farmaceutische bedrijf Organon een synthetisch (kunstmatig) hormoon ontwikkelden, lynestrenol genaamd. Voormalig Organon-medewerker Johannes van der Vies, die samenwerkte met De Winter, vertelde dat het octrooi voor lynestrenol in 1955 werd ingediend. "Het was bekend dat je daarmee de ovulatie kon remmen. Dus we wisten dat we iets belangrijks in handen hadden." Lynestrenol was het werkzame ingrediënt van een veilige en effectieve pil onder de naam Lyndiol. Deze pil werd vanaf 1962 door Organon gemaakt.

De makers

De eerste producent van een commerciële anticonceptiepil was het Amerikaanse bedrijf Searle, dat in 1960 het middel Enovid, de uitvinding van Gregory Pincus, op de markt bracht. Naar aanleiding van het researchwerk van Ferdinand Peeters begon het Duitse bedrijf Schering met de productie van de vrijwel bijwerkingsvrije pil Anovlar. Het team van Max de Winter bij Organon volgde snel: in 1962 kwam Lyndiol op de markt. Het was meteen een wereldwijd succes.

Organon liep voorop in de ontwikkeling van de pil. Het bedrijf werd in 1923 opgericht door Dr. Saal van Zwanenberg, directeur van het familiebedrijf Van Zwanenbergs Slachterijen en Fabrieken in Oss. Deze ondernemer was altijd op zoek naar nieuwe mogelijkheden. In die tijd werden op

verschillende plaatsen in de wereld fabrieken ingericht die uit slachtafval geneesmiddelen maakten.

Het product waar Organon mee van start ging was dan ook insuline, een hormoon dat werd onttrokken aan de alvleesklieren van varkens. Insuline is van groot belang voor de bestrijding van diabetes. Organon begon zijn productie in enkele vrijgemaakte ruimtes binnen het Zwanenberg-complex. In de loop van de jaren groeide het bedrijfje aan het spoor bij Oss uit tot een internationaal opererende farmaceutische onderneming en een wereldleider op het gebied van de zwangerschapspreventie. Het bedrijf is tegenwoordig onderdeel van de Amerikaanse multinational Merck Sharp & Dohme (MSD).